

การศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียน
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7

THE STUDY OF NEEDS FOR SCHOOL INTERNAL EDUCATION SUPERVISION AT THE
DEVELOPING SCHOOL NETWORK CENTER 8, NAKHONRATCHASRIMA EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 7

กรรช โปธิสม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๗

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 189 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .89 และนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยรวม ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.60$) และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน $\mu = 4.13$, $\sigma = 0.62\mu = 4.08$, $\sigma = 0.60\mu = 4.07$, $\sigma = 0.60$) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.64$) ด้านพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.56$) ด้านการปฏิรูปเนื้อหาใหม่ ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.60$) ด้านการประเมินผลการสอน ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.60$) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.55$) ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.67$) และด้านการบริหารบุคลากร ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.61$)

Abstract

The purpose of this research was to study needs for school internal education supervision at the Developing School Network Center 8, Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7.

The sample group of this research consisted of 189 school teachers. A 5-point rating scale questionnaire composed of items reflecting the five aspects with a reliability of 0.89 was administered and then the data were analyzed through percentage, mean, and standard deviation.

The research result revealed that the need of internal educational supervision in schools of the Developing School Network Center 8, Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7, either in an overall aspects ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.60$) or each aspect was at a high level as follows: the public-relations ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.62$), the special services for students ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.60$), the teaching and learning process ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.60$) the materials and equipment provision ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.64$), the curriculum development ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.56$), teacher orientation ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.60$), the teaching evaluation ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.60$), the teacher training ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.55$), the facilitation provision ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.67$), and the personnel management ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.61$).

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ ตั้งกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติและจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาจึงกำหนดไว้ใน หมวด 4 มาตรา 22-30 ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกำหนดไว้ในหมวด 5 มาตรา 31-40 สำหรับการนิเทศภายใน กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 และหลักเกณฑ์การประเมิน

ภายนอกของสำนักงานรองรับมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินด้วย

การศึกษาของชาติ ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีป้ ญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในโลก (กรมวิชาวา๕44: 1) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสร้างและเสริมโลกทัศน์ให้กับบุคคลผู้ที่จะได้รับการปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น ครูถือว่าเป็นป้ ัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนา เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เป็นผู้สร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แบบอย่างที่ดีของนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และมีบุคลิกภาพ ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะทั้งด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (ศิริ เพ็ชรศิริ2545: 2) ดังนั้นการปฏิรูปการเรียนรู้จึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ครูถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการนิเทศ การพัฒนาและฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพของการศึกษาจะสำเร็จตามเป้าหมายมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับการนิเทศการศึกษา รุ่งทิพย์ รุ่งเรือ (2546) ทำการวิจัยพบว่า ป้ ัญหาการนิเทศการศึกษาเกิดจากขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทางการพัฒนาหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูมีภาระงานมาก ขาดงบประมาณและแหล่งเรียนรู้ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและขาดการประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

ด้วยเหตุดังกล่าว การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียน และมีความจำเป็นที่โรงเรียนไม่อาจจะเลยได้ ในป้ ัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีน้อยมาก และขาดหลักเกณฑ์รวมทั้งกระบวนการที่ต้อง อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และครูขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขาดกาสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น (วิวัฒน์ ตู้อัจฉรงค์2542: 8) ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนได้พัฒนาบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว จึงต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน และเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษาแก่ครู และบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านต่างๆ เช่น การจัดทำแผนการเรียนรู้อุเทศนิเทศ และวิธีการสอนที่หลากหลาย การผลิต และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น การนิเทศเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด กล่าวคือต้องให้ความสำคัญและจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งทำให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ และการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมต่อไป

อย่างไรก็ดีการจัดการศึกษาในป้ ัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนจึงต้องแปรเปลี่ยนไป เช่น เรื่องของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้องได้รับความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง และก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเป็นอยู่สิ่งหนึ่งที่ช่วยพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านวิชาชีพ และด้านวิชาการให้มีความก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือ การนิเทศการศึกษา

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการศึกษา ป้ ัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีน้อยมาก ขาดหลักเกณฑ์ ขาดความต่อเนื่อง อันอาจจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ครูมีภาระงานมากเกินไป ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและเพียงพอจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพความต้องกการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน การพัฒนา ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และได้มาตรฐานต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้นผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัยดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ตั้งสมมติฐานและใช้สถิติพารามิเตอร์(Parameter) เท่านั้น ประชากรได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 21 โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 คน จำนวน 168 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 189 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) สถานภาพของครูวิชาการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการบริการพิเศษให้แก่นักเรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ และด้านการประเมินผลการสอน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน
2. ศึกษาลักษณะและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาทั้ง 10 ด้าน นำเสนอคณะกรรมการคณาจารย์ เพื่อพิจารณา

ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของเครื่องมือ

5. นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธี IOC (Item of Congruence Index)

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะครูโรงเรียนบ้านลุงประดู่ สังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 จำนวน 20 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ α -Coefficient) ตามแบบครอนบาค (Cronbach) ได้แก่ ความเชื่อมั่น .89

7. นำแบบสอบถามทดสอบที่ตรวจคุณภาพเรียบร้อยแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมภาคินพนธ์เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอ หนังสือ จาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม กับกลุ่มประชากรในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามวิเคราะห์ ตามสูตรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปผู้วิจัยทำการหาค่าเฉลี่ยวิเคราะห์โดยใช้สถิติ หาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนำผลการวิเคราะห์ไปสรุปต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ วุฒิการศึกษา กลุ่ม สาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติการสอน พบว่า เพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 ส่วนเพศชายจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ต่ำกว่า ปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ส่วนกลุ่มสาระที่ปฏิบัติการสอน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อย ละ 14.00 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศน้อยที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

สรุปผลการวิจัยจากตอนที่ 2 ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหาร บุคลากร 4) ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ 6) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ 7) ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ 8) ด้านการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน 9) ด้านสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 10) ด้านการประเมินผลการสอน พิจารณาโดยรวมและรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.72$) ด้านการนำวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทย ส่วนรายด้าน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.67$) ด้านการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนศึกษาดูงานนอกสถานที่ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.60$) พิจารณาโดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น นำผลอภิปรายประกอบดังนี้ กระบวนการนิเทศภายในได้มีตารางแผนให้ครบ กระบวนการเพราะแผนทำให้การปฏิบัติภายในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้

หากจะให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จจำเป็นต้องทบทวนการวางแผนใหม่และจะต้องทำความเข้าใจกับทุกคนว่า แผนนั้นเหมือนกับพิมพ์เขียว (Blueprint) การก่อสร้างอาคารต้องปฏิบัติตามแผนทุกชั้น ตอน ทุกเรื่องในกระบวนการPDCA ของเดิมมี ประกอบด้วย วางแผน (P-Planning) ลงมือปฏิบัติ (D-Doing) ตรวจสอบประเมินผล (C-Checking) นำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข (A-Action) โรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติหรือการทำตามแผนและจัดให้มีกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมหรือวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนมีหลายอย่าง เช่น การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารหรือตำรา การให้คำปรึกษาหารือ การสนทนาทางวิชาการการสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ การอบรมการสัมมนา การจัดนิทรรศการ การเยี่ยมชั้นเรียน การปฐมนิเทศครูใหม่ การเขียนเอกสารบทความทางวิชาการ การจัดห้องปฏิบัติการหลักสูตร การคัดเลือกครูผู้สอนดีเด่นประจำปี เป็นต้น การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะเลือกใช้กิจกรรมใดนั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ตลอดจนความพร้อมของโรงเรียนและความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินการด้านศึกษาและวิธีการปฏิบัติในการนิเทศภายในโรงเรียนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินการ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูเพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประมุข ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น และคณะครูที่มีความเหมาะสมร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการมีหน้าที่วางแผนเพื่อดำเนินการนิเทศภายใน ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอนคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการสร้างเครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศและการประเมินผล และควรจัดให้มีจัดให้มีเครื่องมือ วัสดุ เอกสารที่จำเป็นสำหรับการนิเทศให้พร้อมที่จะใช้ อย่างเพียงพอ ดำเนินการนิเทศตามแผนและโครงการที่กำหนด โดยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เลือกใช้กิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการณ์สอน เพื่อทราบปัญหา และพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมีแบบบันทึกการสังเกตการณ์สอนจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูและพัฒนาการเรียนการสอน

จัดทำแฟ้ม ข้อมูลเพื่อรวบรวมผลการนิเทศ และความต้องการของโรงเรียน แล้ววางแผนนิเทศสร้างเครื่องมือที่จำเป็นต้องการของโรงเรียน แล้ววางแผนนิเทศสร้างเครื่องมือที่จำเป็นต้องการใช้ในการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้ เช่น ประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู จัดการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เยี่ยมชั้นเรียนแล้วทำการประเมินผลการดำเนินการนิเทศ เพื่อดูว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะครูมีส่วนร่วมให้มากที่สุดทั้งนี้เพื่อที่จะปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมเรียนการสอนของครู ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพและความเจริญของงานของคณะครู อันจะส่งโดยตรงต่อคุณภาพของเรียนการสอนภายในโรงเรียนมีผู้วิจัยสอดคล้องดังนี้ สมศักดิ์ จันทิมา (2541 121-126) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน ประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูมีความต้องการนิเทศการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการศึกษา ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 3) ด้านวิธีการสอน และบริหารจัดการการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก 5) ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนมีความต้องการนิเทศการศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก นอกนั้นยังสอดคล้องกับ นิเวศน์ คียดยาว (2542 113-118) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการนิเทศอยู่ในระดับมาก 2) ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง รองลงมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผล และประเมินผล ครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมาจากด้านหลักสูตร 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมาก 5) ประสิทธิภาพในการสอน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นน้อยกว่า 5 ปี และ มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ หลักสูตรด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และการประเมินผลไม่แตกต่างกัน 6) ขนาดของโรงเรียนครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผลไม่แตกต่างกัน ส่วนงานวิจัย ชุมพร สายผ่องแผ้ว (2543 119 -129) ได้ศึกษาค้นคว้า ความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตรในวิทยาลัยเกษตร โดยภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านหลักสูตรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการการนิเทศ

การสอนนอกสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักสูตร ด้านการวัด และประเมินผล ด้านวิธีการสอน และเทคนิคการสอน และด้านสื่อ การเขียนการสอน และโดยภาพรวมความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาและความต้องการนิเทศภายนอกสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบความต้องการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษียร ระหว่างความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา และความต้องการนิเทศภายนอกสถานศึกษากับประสบการณ์สอนรวม 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ ผิวขำ (2543: 150-156) ได้ศึกษาความต้องการรับการนิเทศภายใน งานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร พบว่า โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ความต้องการ การนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนการสอนมีความต้องการรับการนิเทศภายในระดับมาก ความต้องการการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ความต้องการการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานนิเทศภายในเท่าที่ควร เพราะผู้บริหาร และคณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิเทศไม่เพียงพอ ขาดความรู้ และทักษะในด้านการใช้สื่อ และเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลการนิเทศ การขาดเอกสาร ตำรา คู่มือที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบการนิเทศ

จากการศึกษาความต้องการรับการนิเทศในโรงเรียน พบว่า ความต้องการของครูในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในการวางแผนการสอน ครูยังไม่เข้าใจหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรดีพอ ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอน ด้านการจัดวัสดุอุปกรณ์ การใช้สื่อการเรียนการสอน ครูขาดทักษะในการผลิต และการใช้สื่อ ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูขาดทักษะในการวัด และประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภาระงานของผู้บริหารที่ทำงานร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องให้ การนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของครู ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การจัดการชั้น การสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ส่งผลให้การสอนของครูมีคุณภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรนำเอาข้อมูลการวิจัยเสนอแนะต่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมของเขตพื้นที่การศึกษา
2. ควรเสนอวิธีการนิเทศทั้งด้านความรู้ วิธีการใช้สื่อนวัตกรรมสำหรับการนิเทศในระดับโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง

ขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนต่างๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความต้องการนิเทศของครูกับผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร
3. ควรวิจัยเปรียบเทียบผลจากปี จจัยการนิเทศโรงเรียนขนาดต่างกันว่าเป็นอย่างไร

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **สมุดบันทึกนิเทศ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กิติ ปรีดีติล. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพัฒนา.
- กุหลาบ ปุริสาร. (2538). **การศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโคกศรีวิทยาธรรม. มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- กุลธน ธนาพงศธร. (2538). **การบริหารงานบุคคล เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- ซารี มณีศรี. (2542). **การนิเทศเพื่อการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ชุมพร ลายผ่องแผ้ว. (2543). **การศึกษาค้นคว้าความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษียรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

- ดนตรี จิตตะวิกุล. (2535). การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1 กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดโช สวานานนท์. (2536). จิตวิทยาสำหรับครูและผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองการพิมพ์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2540). การเข้าสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: เอส. เอส. เอ็มการพิมพ์.
- นิพนธ์ ไทยพานิชย์. (2535). คู่มือการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนนครพนม: โรงพิมพ์ ส. วัฒนา.
- นิเวศน์ คิตยว. (2542). ความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- บันลือ พฤษะวัน. (2537). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา ทองรส. (2541). สภาพและความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ปวีณา ลำพวย. (2544). ความต้องการของครูในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร
- ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อกรุงเทพ.
- พิสมัย อารีย์. (2542). การพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนบัวขาว อำเภอกุสินารายณ์ จังหวัด
กาฬสินธุ์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2542. ผลงานวิชาการเพื่อประกอบพิจารณาตำแหน่งผู้อำนวยการ
ระดับ 9 กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). การนิเทศการศึกษา: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ คอมแพค พรินท์.
- รุ่งทิพย์ รุ่งเรือง. (2546). สภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร สหวิทยาเขตกรุงธนบุรี 3. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ลัดดา เข้มจุไร. (2547). ความต้องการนิเทศภายในของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 กลุ่ม 1 บางกอกน้อย. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยา เครือสุดนธ์. (2551). การนิเทศภายใน โรงเรียนอนุบาลสกลนครแบบร่วมคิดร่วมทำโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมระดับปฐมวัย
วิจัยระดับเชี่ยวชาญ. สกลนคร: อัดสำเนา.
- วิวัฒน์ ตู้อำนาจ. (2542). คู่มือนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อมาตรฐานการศึกษา. นครราชสีมา: สำนักงานการประถมศึกษา.
- ศิริ เพชรศิริ. (2545). รายงานการนิเทศการเรียนการสอนแบบ TEACH เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนชมพูนุชวิทยา
อำเภอพิสัย จังหวัดหนองคาย. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
- ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์. (2545). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนอำนวยการ จังหวัด
สมุทรปราการ. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร
- สงัด อุทรานันท์. (2541). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมชาย เผือกตระกูล. (2543). สภาพและความต้องการในการปฏิบัติตามการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภูวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสารคาม.
- สมศักดิ์ จันธิมา. (2545). ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
สุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุบิน ณ อัมพร. (2545). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครนายก. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุดาพร เชียงสเถียร. (2542). ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีวิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). แนวทางการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). คู่มือการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุทิศ ผิวซ่า. (2543). ความต้องการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามถ่ายเอกสาร.

อเนก ส่องแสง. (2540). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

Adam, Harold; & Frank, G. DICKEY. (1978). **Basic Principle of Supervision. New Delhi: Eurasia Publishing House. New York: American Book Company.**

Best, Jhon W. (1983). **Research in Education.** 2nd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Beyene, Tilahun. (1983). The Kind of School Supervision Needs in Developing Countries: Case Study Ethiopia. **Dissertation Abstracts International.** 43 (07): 2168 - A.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essential of Psychological Testing.** 3rd ed., New York: Macmillan.

Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education.** 3rd ed., McGraw-Hill Book Co.

GwMinor, J. (1974). **Theory and Practice of Supervision.** New York: Dodd, Mead & Company.

Harris, Ben M. (1975). **Supervisory Behavior in Education.** 2nd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Sergiovanni, Thomas J; & Starff, Robert J. (1988). **Supervision: Human Perspective.** 4th ed., New York: McGraw-Hill Book Co.

Tilahun. B. (1983). The Kind of School Supervision Needed in Developing Ethiopia. **Dissertation Abstracts International.** 30 January, 2168-A.

Wiles. K; & Lovell, J.T. (1983). **Supervision for Better Schools.** 5th ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.